

Statistische Trends

Opvattingen over vluchtelingen in Nederland

Rianne Kloosterman

Maart 2018

Inhoud

1. Inleiding 3

2. Methode 4

- 2.1 Gegevensbron 4
- 2.2 Operationalisering 5
- 2.3 Analyses 6

3. Resultaten 6

- 3.1 Houdingen en opvattingen ten aanzien van vluchtelingen 6
- 3.2 Houding tegenover vluchtelingen in woonomgeving 9
- 3.3 Houding tegenover economische migranten 11

4. Conclusie 13

- Literatuur 14
- StatLine 14
- Tabellenbijlage 15

Van de Nederlandse bevolking vindt 77 procent dat Nederland vluchtelingen moet opvangen die door oorlog of vervolging hun land zijn ontvlucht. Mensen verschillen echter van mening over de gevolgen van de komst van vluchtelingen voor de Nederlandse cultuur, normen en waarden, en veiligheid. Ook de meningen ten aanzien van een asielzoekerscentrum in de buurt lopen uiteen. Over het algemeen staan mannen, laagopgeleiden, mensen met een Nederlandse achtergrond en inwoners van minder verstedelijkte gemeenten minder positief tegenover vluchtelingen dan vrouwen, hoogopgeleiden, mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en inwoners van meer verstedelijkte gemeenten. Verder gaat contact met vluchtelingen samen met een open, tolerante houding ten aanzien van deze groep. Minder draagvlak is er voor economische migranten, vooral wanneer deze uit landen van buiten de Europese Unie komen.

1. Inleiding

De komst van vluchtelingen is een belangrijk thema in de politiek en in de maatschappij. Onder meer door de onrust in het Midden-Oosten, met name de oorlog in Syrië, proberen veel mensen naar Europa te komen. De meesten proberen per boot de Middellandse Zee over te steken met de Griekse en Italiaanse eilanden als bestemming. Van daaruit wordt op allerlei manieren geprobeerd om EU-landen in het westen en noorden van Europa te bereiken. In Nederland stijgt het totaal aantal eerste asielverzoeken, waaronder ook nareizigers, tot bijna 57 duizend in 2015, het hoogste aantal sinds 1975 (CBS StatLine, 2017a; 2017b). In 2014 was dit minder dan de helft. Daarvoor lag het hoogste aantal – met bijna 53 duizend eerste asielverzoeken – in 1994. In dat jaar vroegen veel mensen uit voormalig Joegoslavië asiel aan in Nederland.

Bijna 28 duizend van de asielverzoeken in 2015 waren afkomstig van Syriërs. Daarnaast deden opvallend veel Eritreeërs een asielaanvraag. De afspraken over de herverdeling van vluchtelingen vanuit Italië en Griekenland met de andere EU-lidstaten deden het aantal asielaanvragen dalen. De afspraken die de EU vervolgens heeft gemaakt met Turkije over de opvang van voornamelijk Syrische vluchtelingen droegen hier eveneens aan bij. In 2016 daalde het aantal eerste asielaanvragen plus nareizigers in Nederland naar 31 duizend. Hieronder bevinden zich ook asielzoekers die uit Griekenland en Italië naar Nederland zijn herplaatst.

De meningen en gevoelens in de maatschappij over de komst van vluchtelingen lopen sterk uiteen. De afgelopen jaren waren er verschillende protestacties tegen de opvang van vluchtelingen. Tegelijkertijd zijn er veel burgers die juist hulp willen bieden. Dat het een belangrijke maatschappelijke kwestie is waar veel burgers mee worstelen, blijkt ook uit de stroom aan berichtgeving en opinies over vluchtelingen in de (sociale) media. Er bestaan duidelijk zorgen over de komst en opvang van grote aantallen vluchtelingen en over de grote culturele verschillen (Den Ridder, Mensink, Dekker en Schrijver, 2016).

In dit artikel wordt op basis van het onderzoek Belevingen beschreven hoe de Nederlandse bevolking in 2017 aankijkt tegen de komst van vluchtelingen. In hoeverre vinden burgers dat Nederland vluchtelingen moet opvangen en wat is hun beeld van deze groep? Daarnaast

wordt nagegaan wat hun houding is tegenover vluchtelingen in hun directe leefomgeving. In hoeverre staan ze open voor een asielzoekerscentrum in hun woonbuurt? En zijn ze bereid om vluchtelingen in hun omgeving te helpen? Er wordt daarbij steeds bekeken of er verschillen zijn in de opvattingen naar geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, herkomst en stedelijkheid van de woongemeente. In het geval van de houding jegens een asielzoekerscentrum in de buurt is ook het belang van een partner en kinderen onderzocht.

Naast persoonskenmerken speelt ook het contact met vluchtelingen een rol. Volgens Allport (1954) vergroot meer contact tussen etnische groepen het wederzijds begrip, resulterend in minder negatieve houdingen en vooroordelen. In lijn hiermee laat veel onderzoek zien dat contact met een bepaalde groep een positieve invloed heeft op de beeldvorming over deze groep (Pettigrew, 1998; Pettigrew et al., 2007; Pettigrew en Tropp, 2006). Het gaat hierbij echter veelal over positief interetnisch contact. Minder aandacht is er voor negatief interetnisch contact. Enkele studies laten echter zien dat negatief interetnisch contact negatieve houdingen versterkt (Bekhuis, Ruiters en Coenders, 2009; Nesdale, 1999; Vrij, Akehurst en Smith, 2003). In dit onderzoek zal worden nagegaan in hoeverre positief contact met vluchtelingen samengaat met een positieve houding ten aanzien van deze groep, en negatief contact samengaat met een negatieve houding.

Vluchtelingen zijn hun thuisland ontvlucht vanwege oorlog of een terechte angst voor vervolging om bijvoorbeeld hun ras, godsdienst of politieke overtuiging, maar er zijn ook mensen die om economische redenen migreren, bijvoorbeeld omdat er in hun thuisland armoede heerst of er geen goede banen te vinden zijn. Het SCP laat zien dat burgers vaak negatieve associaties hebben bij economische migranten. Het zouden vooral mensen zijn die komen profiteren van de voorzieningen in Nederland. Daarbij denkt de meerderheid dat er onder de asielaanvragers veel mensen zitten die gevlucht zijn om economische redenen (Den Ridder et al., 2016). In dit artikel wordt ook de houding ten aanzien van economische migranten gepeild, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen economische migranten uit landen van de Europese Unie en economische migranten van buiten de Europese Unie. In hoeverre kijken mensen verschillend tegen beide groepen aan?

2. Methode

2.1 Gegevensbron

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van gegevens uit het onderzoek Belevingen dat van februari tot en met mei 2017 is uitgevoerd door het CBS. Doel van dit onderzoek is om aan de hand van opvattingen, percepties en meningen van inwoners van Nederland een beter beeld te krijgen van gevoelens en standpunten in de samenleving. De onderwerpen van dit onderzoek veranderen jaarlijks. In Belevingen 2017 kwamen de thema's milieu, vluchtelingen, sociale media en de timing van levensloopgebeurtenissen aan bod. De respons bedroeg 55,8 procent. In totaal zijn gegevens beschikbaar van 3 339 personen van 18 jaar en ouder.

2.2 Operationalisering

Houdingen en opvattingen ten aanzien van vluchtelingen

Met behulp van de volgende stellingen is gemeten hoe mensen denken over de opvang van vluchtelingen in Nederland en wat voor beeld zij van deze groep hebben:

- Ik vind dat Nederland vluchtelingen moet opvangen die door oorlog of vervolging hun land zijn ontvlucht.
- Ik vind dat vluchtelingen een bedreiging vormen voor de veiligheid in Nederland.
- Ik vind dat vluchtelingen voor een verrijking van de Nederlandse cultuur zorgen.
- Ik vind dat vluchtelingen een bedreiging vormen voor de Nederlandse normen en waarden.
- Ik vind dat vluchtelingen in Nederland hun eigen cultuur moeten kunnen behouden.

De antwoordcategorieën waren: 1) helemaal mee eens, 2) mee eens, 3) niet mee eens, niet mee oneens, 4) mee oneens, en 5) helemaal mee oneens. In de analyses zijn de categorieën 'helemaal mee eens' en 'mee eens' samengenomen, alsook de categorieën 'mee oneens' en 'helemaal mee oneens'.

Houding ten aanzien van vluchtelingen in woonomgeving

Verder is respondenten gevraagd of zij bezwaar zouden hebben tegen een asielzoekerscentrum (AZC) in hun woonbuurt. Zij konden 'ja', 'nee' en 'hangt ervan af' antwoorden. Respondenten die 'ja' of 'hangt ervan af' antwoordden, is vervolgens om een toelichting gevraagd.

Daarnaast is bekeken in hoeverre mensen bereid zijn om vluchtelingen in hun woonomgeving te helpen. Gevraagd is in hoeverre ze het eens of oneens zijn met de volgende stelling: 'Als een vluchteling bij mij in de straat komt wonen, ben ik bereid om hem of haar te helpen met alledaagse dingen'.

Contact met vluchtelingen

Om vast te kunnen stellen in hoeverre contact met vluchtelingen verschil maakt in de houdingen ten opzichte van vluchtelingen is aan respondenten gevraagd of zij in de afgelopen 12 maanden weleens contact hebben gehad met vluchtelingen of voormalige vluchtelingen, met als antwoordopties 'ja', 'nee' en 'weet ik niet'. Degenen die weleens contact hebben gehad, is vervolgens gevraagd naar hoe zij dit contact of deze contacten hebben ervaren: 1) overwegend positief, 2) overwegend negatief, of 3) neutraal.

Houding ten aanzien van economische migranten

De houding ten aanzien van economische migranten is eveneens gemeten aan de hand van stellingen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen economische migranten uit landen van de Europese Unie en economische migranten van buiten de Europese Unie. De stellingen zijn:

- Ik vind dat economische migranten uit landen van de Europese Unie in Nederland mogen komen wonen en werken.
- Ik vind dat economische migranten van buiten de Europese Unie in Nederland mogen komen wonen en werken.

De antwoordcategorieën waren wederom: 1) helemaal mee eens, 2) mee eens, 3) niet mee eens, niet mee oneens, 4) mee oneens, en 5) helemaal mee oneens. Ook hier zijn de categorieën ‘helemaal mee eens’ en ‘mee eens’ samengenomen, alsook de categorieën ‘mee oneens’ en ‘helemaal mee oneens’.

2.3 Analyses

Door middel van bivariate analyses is nagegaan of er verschillen zijn tussen bevolkingsgroepen in hun opvattingen over vluchtelingen. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt naar geslacht, leeftijd, hoogst behaald onderwijsniveau, herkomst en stedelijkheid van de woongemeente. Tevens is het belang van het contact met vluchtelingen onderzocht. In het geval van de houding jegens een asielzoekerscentrum in de buurt is ook het belang van een partner en kinderen bekeken.

Daarnaast is met logistische regressieanalyses nagegaan of de gevonden verschillen het gevolg zijn van andere kenmerken die met de desbetreffende afhankelijke variabele samen kunnen hangen. Indien dit het geval is, is hierover gerapporteerd.

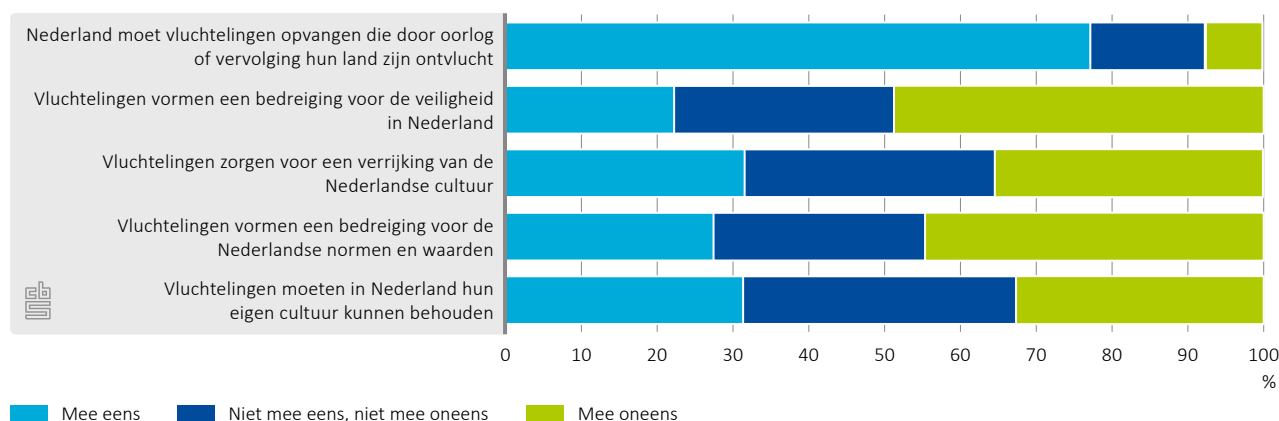
3. Resultaten

3.1 Houdingen en opvattingen ten aanzien van vluchtelingen

Ruim drie kwart voorstander van opvang vluchtelingen

Van de volwassen bevolking is 77 procent van mening dat Nederland vluchtelingen moet opvangen die door oorlog of vervolging hun land zijn ontvlucht, 8 procent vindt van niet en 15 procent staat hier neutraal tegenover. De open houding ten aanzien van vluchtelingen verschilt vooral tussen onderwijsgroepen: 84 procent van de hoogopgeleiden staat positief

3.1.1 Houdingen en opvattingen ten aanzien van vluchtelingen, 2017

tegenover de opvang van vluchtelingen tegenover 71 procent van de laagopgeleiden (zie tabel B.1). Ook mannen en vrouwen verschillen hierover van mening. Vrouwen vinden met 80 tegen 74 procent vaker dan mannen dat Nederland vluchtelingen moet opvangen. Leeftijd, herkomst en de stedelijkheid van de woongemeente spelen geen rol.

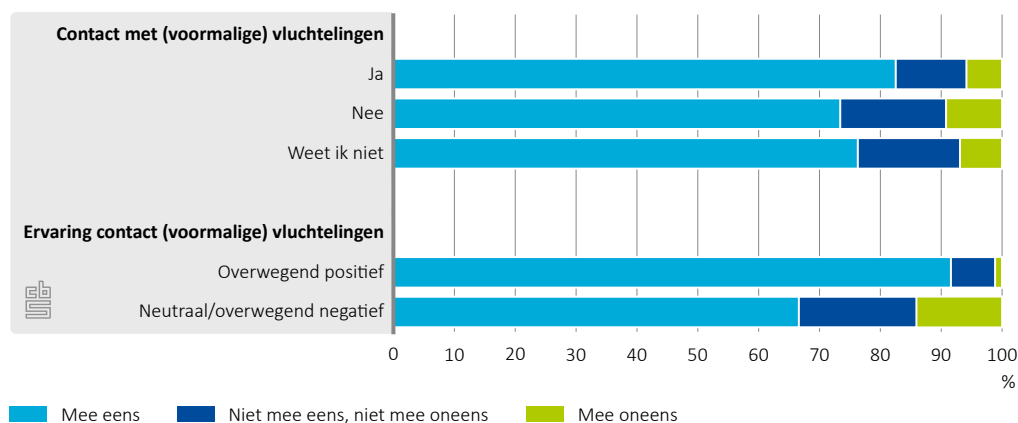
Mensen met contact met vluchtelingen vaker voor opvang

In het afgelopen jaar heeft 38 procent van de Nederlandse bevolking weleens contact gehad met vluchtelingen of voormalige vluchtelingen. De meerderheid van hen – 63 procent – heeft deze contacten als overwegend positief ervaren, 6 procent als overwegend negatief en 31 procent heeft een neutraal oordeel hierover. Doordat de groep met negatieve ervaringen zo klein is (n = 75) zal deze in vervolganalyses worden samengenomen met de groep die neutraal oordeelt over hun contact met vluchtelingen.

Volgens verwachting zijn mensen die contact hebben gehad met vluchtelingen vaker voorstander van vluchtelingenopvang dan mensen die hier geen contact mee hadden: 82 tegen 73 procent. Hoe zij dit contact ervaren hebben, is daarbij van belang. Ruim 90 procent van de mensen die overwegend positief contact hebben gehad, vindt dat Nederland vluchtelingen moet opvangen. Van de mensen met een neutraal of negatief oordeel is dit 66 procent. Het gaat hier om een samenhang, een causaal verband kan niet aangetoond worden. Het kan zijn dat contact met vluchtelingen leidt tot een open houding tegenover vluchtelingen, maar ook andersom: mensen met een toleranter houding hebben vaker contact en ervaren dit ook positiever. Verschillen in het contact met vluchtelingen bieden geen verklaring voor de gevonden verschillen naar onderwijsniveau en geslacht.

3.1.2 Houding tegenover opvang vluchtelingen naar contact met (voormalige) vluchtelingen, 2017

Nederland moet vluchtelingen opvangen die door oorlog of vervolging hun land zijn ontvlucht

1 op de 5 ziet vluchtelingen als bedreiging van veiligheid

Hoewel de meerderheid voorstander is van de opvang van vluchtelingen, bestaat er bij een deel vrees voor negatieve effecten van hun komst. Ruim een vijfde (22 procent) van de Nederlandse bevolking ziet vluchtelingen als een bedreiging voor de veiligheid in Nederland. Het grootste deel (49 procent) ervaart deze dreiging echter niet. Een vergelijkbaar beeld komt naar voren als het gaat om de Nederlandse waarden en normen: 27 procent meent dat vluchtelingen op dit vlak een bedreiging vormen, 45 procent vindt van niet. Sterker verdeeld

is de Nederlandse bevolking over de bijdrage van vluchtelingen aan de Nederlandse cultuur: 31 procent is van mening dat zij voor een verrijking zorgen, 36 procent denkt juist van niet. Daarnaast vindt 31 procent dat vluchtelingen in Nederland hun eigen cultuur mogen behouden. Hier is 33 procent het niet mee eens.

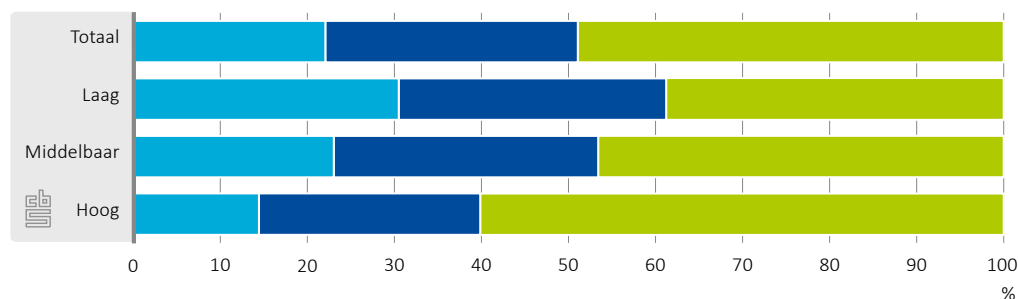
Meningen over vluchtelingen verschillen naar achtergrondkenmerken

Mannen, laagopgeleiden, mensen met een Nederlandse achtergrond en inwoners van niet of weinig verstedelijkte gemeenten staan minder positief tegenover vluchtelingen dan vrouwen, hoogopgeleiden, mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en inwoners van meer verstedelijkte gemeenten (zie tabel B.2). Zij vinden doorgaans vaker dat vluchtelingen een bedreiging vormen voor de veiligheid en voor de Nederlandse normen en waarden. Tevens zijn zij negatiever gestemd over de bijdrage van vluchtelingen aan de Nederlandse cultuur en vinden ze minder dikwijls dat vluchtelingen hun eigen cultuur moeten kunnen behouden.

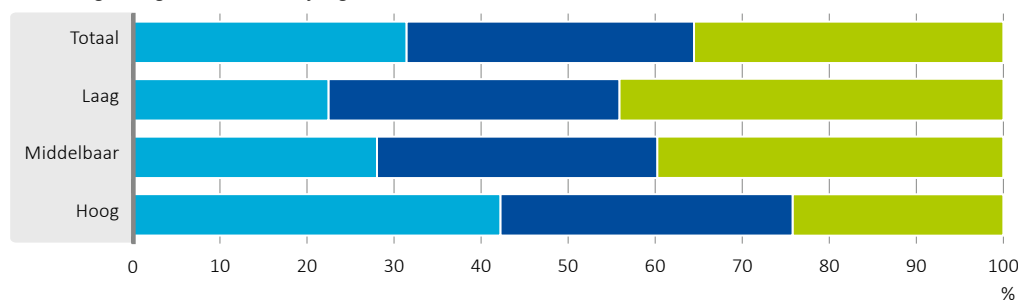
Het beeld bij leeftijd is minder eenduidig. Bij de ervaren dreiging van vluchtelingen op het gebied van de Nederlandse normen en waarden speelt leeftijd geen rol en op het gebied van veiligheid is het patroon diffuus. Wel vinden jongeren vaker dan ouderen dat vluchtelingen voor een verrijking van de Nederlandse cultuur zorgen; 37 procent van de 18- tot 25-jarigen heeft deze mening tegen 22 procent van de 75-plussers. Dat jongeren vaker contact hebben met vluchtelingen biedt hier een verklaring voor. Tevens vinden zij met respectievelijk 44 tegen 26 procent vaker dat vluchtelingen hun eigen cultuur moeten kunnen behouden.

3.1.3 Opvattingen over vluchtelingen naar onderwijsniveau, 2017

Vluchtelingen vormen een bedreiging voor de veiligheid in Nederland

Vluchtelingen zorgen voor een verrijking van de Nederlandse cultuur

■ Mee eens ■ Niet mee eens, niet mee oneens ■ Mee oneens

Positief contact met vluchtelingen gaat samen met positieve houding

Contact met vluchtelingen, positief contact in het bijzonder, gaat samen met een positievere houding tegenover hen. Zo vindt 9 procent van de mensen die overwegend positief contact hebben gehad dat vluchtelingen een bedreiging vormen voor de veiligheid in Nederland tegen 31 procent van de mensen die minder positief oordelen over hun contact met vluchtelingen (zie tabel B.2). Het verschil is nog groter als het gaat om de dreiging van vluchtelingen op het gebied van de Nederlandse normen en waarden: respectievelijk 14 procent tegenover 40 procent ervaart deze dreiging. Verschillen in het contact met vluchtelingen bieden geen verklaring voor de verschillen in opvattingen over vluchtelingen tussen bevolkingsgroepen.

3.2 Houding tegenover vluchtelingen in woonomgeving

Mensen verdeeld over komst AZC in hun buurt

Ruim een derde (36 procent) van de volwassenen zou er geen bezwaar tegen hebben als er een asielzoekerscentrum (AZC) in hun buurt zou komen. Bijna een kwart (24 procent) zou hier wel moeite mee hebben, vooral vanwege de verwachte overlast en criminaliteit. Veel mensen schrijven dit toe aan cultuurverschillen en verschillen in normen en waarden. Door het vermeende beeld dat asielzoekers weinig respectvol zouden zijn jegens vrouwen bestaat de angst dat vrouwen niet meer veilig de straat op kunnen. Ook vreest men voor de veiligheid van kinderen.

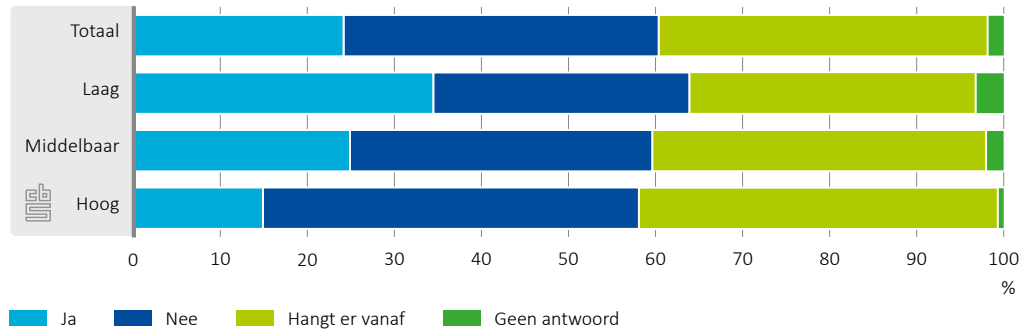
Een eveneens substantieel deel van de bevolking (38 procent) geeft aan dat hun houding ten opzichte van een asielzoekerscentrum in de buurt afhangt van bepaalde zaken. Vooral de grootte van het centrum en het aantal asielzoekers is daarbij van belang. Mensen willen liever niet dat er een grote groep asielzoekers in hun buurt komt wonen. Regelmatig wordt ook aangegeven dat er een goede verhouding moet zijn tussen het aantal asielzoekers en het aantal inwoners in de buurt. Een andere belangrijke factor is de samenstelling van het asielzoekerscentrum. Veel mensen staan open voor de komst van gezinnen met kinderen, maar zij willen liever geen grote groepen jonge mannen in hun buurt. Ook tegenover economische migranten staan mensen minder positief. Verder is de locatie van het asielzoekerscentrum voor veel mensen van belang. Het gaat dan vaak om de afstand tot de woning of tot voorzieningen zoals scholen of zorginstellingen. Een andere veelgenoemde factor is de aanwezigheid van voldoende toezicht en begeleiding in het asielzoekerscentrum. Bij veel van de genoemde zaken speelt angst voor overlast een rol. Mensen willen dat de rust en veiligheid in de buurt behouden blijven.

Laagopgeleiden relatief vaak tegen AZC in de buurt

Eerder bleek dat mannen, laagopgeleiden, mensen met een Nederlandse achtergrond en inwoners van minder verstedelijkte gemeenten negatiever denken over vluchtelingen dan vrouwen, hoogopgeleiden, mensen met een niet-westerse migratieachtergrond en mensen die in meer verstedelijkte gemeenten wonen. Dezelfde groepen geven ook vaker aan bezwaar te hebben tegen een asielzoekerscentrum in hun buurt (zie tabel B.3). Het grootste verschil is zichtbaar tussen onderwijsgroepen: 34 procent van de laagopgeleiden is tegen een asielzoekerscentrum in hun buurt tegen 15 procent van de hoogopgeleiden. Van de hoogopgeleiden heeft 43 procent hier geen bezwaar tegen. Een ongeveer vergelijkbaar deel van hen (41 procent) laat het standpunt afhangen van zaken zoals de grootte en samenstelling van het centrum. Bij de laagopgeleiden is dit respectievelijk 29 en 33 procent.

Dat mensen in minder verstedelijkte gemeenten vaker moeite hebben met een asielzoekerscentrum in de buurt dan mensen in meer verstedelijkte gemeenten kan worden verklaard door verschillen in onderwijsniveau.

3.2.1 Bezwaar tegen asielzoekerscentrum in de buurt naar onderwijsniveau, 2017

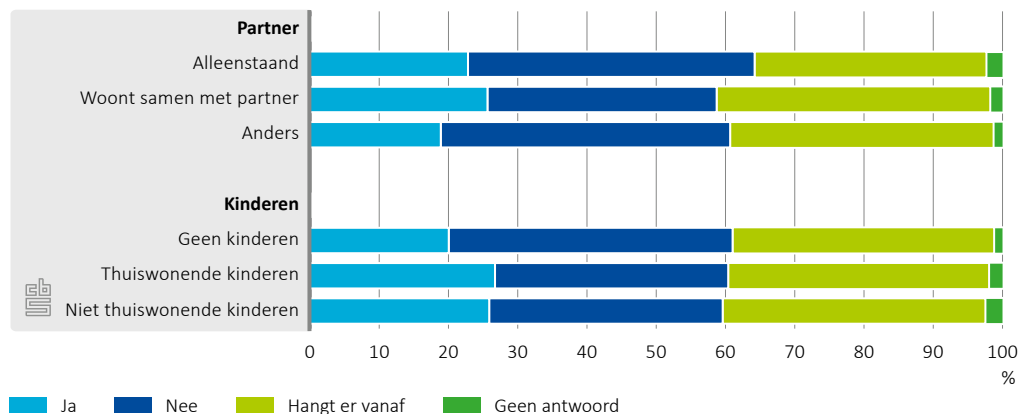

Alleenstaanden meer open voor komst AZC dan paren

De aanwezigheid van partner en kinderen maakt ook verschil voor de houding jegens de komst van een asielzoekerscentrum in de buurt. Van de mensen die alleen wonen, geeft 41 procent aan er geen probleem mee te hebben als er een asielzoekerscentrum in de buurt komt, tegenover 33 procent van degenen die samenwonen. Onder samenwonenden is het aandeel dat andere zaken in het oordeel mee laat spelen groter. Er zijn hierin geen verschillen tussen mannen en vrouwen.

Van de mensen zonder kinderen heeft 20 procent bezwaar tegen de komst van een asielzoekerscentrum in hun buurt. Dit aandeel ligt met ongeveer 26 procent hoger onder mensen met kinderen. Het maakt daarbij niet uit of de kinderen in- of uitwonend zijn. Daarnaast verschilt het standpunt niet tussen vaders en moeders.

3.2.2 Bezwaar tegen asielzoekerscentrum in de buurt naar aanwezigheid partner en kinderen, 2017

Wederom blijkt dat contact met vluchtelingen samengaat met een meer open en tolerante houding, met name als dit contact een positief karakter heeft. Van de mensen die overwegend positief zijn over het contact dat zij met vluchtelingen hebben gehad, staat 56 procent open voor een asielzoekerscentrum in hun buurt (zie tabel B.3). Van degenen die het vluchtelingencontact als minder prettig hebben ervaren, is dit de helft minder (28 procent). Een groter deel (35 procent) zou bezwaar hebben tegen een asielzoekerscentrum in de buurt, of laat het standpunt afhangen van andere zaken (35 procent). Verschillen in bevolkingssamenstelling bieden hiervoor geen verklaring.

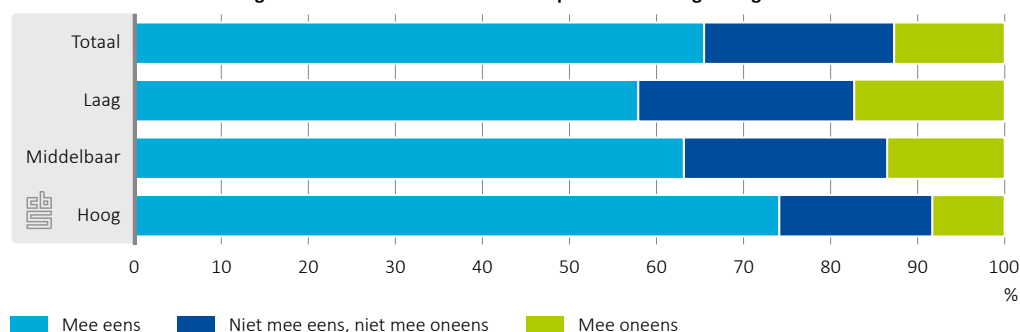
Meerderheid bereid vluchtelingen te helpen

Bijna twee derde van de volwassenen is bereid om een vluchteling te helpen met alledaagse dingen als deze bij hem of haar in de straat zou komen wonen, 13 procent zou dit niet doen. Vrouwen en hoogopgeleiden geven vaker aan een helpende hand te willen bieden dan mannen en laagopgeleiden (zie tabel B.2). Bij de overige bevolkingsgroepen zijn er geen of slechts geringe verschillen.

Het contact dat mensen hebben gehad met vluchtelingen is wel van belang. Van de mensen die dit contact als positief hebben ervaren, is 85 procent bereid om een vluchteling in de straat te helpen, tegen 56 procent van de mensen die minder positieve ervaringen hebben met vluchtelingen. Van de mensen die geen contact met vluchtelingen hebben gehad, is 59 procent bereid te helpen. De verschillen in ervaren contact met vluchtelingen bieden geen verklaring voor de gevonden verschillen tussen onderwijsgroepen en tussen mannen en vrouwen.

3.2.3 Bereidheid om een vluchteling te helpen naar onderwijsniveau, 2017

Ben bereid om een vluchteling die in de straat komt wonen te helpen met alledaagse dingen

3.3 Houding tegenover economische migranten

Economische migrant minder welkom dan vluchteling

Terwijl een meerderheid van de Nederlanders open staat voor de komst van vluchtelingen, zijn de meningen over economische immigratie verdeeld. Zo vindt 44 procent dat economische migranten uit landen van de Europese Unie in Nederland mogen komen wonen en werken, terwijl 30 procent hier tegen is. Wanneer de economische migranten van buiten de Europese Unie komen, zijn burgers minder tolerant. De helft vindt dat deze mensen niet in Nederland mogen komen wonen en werken. Bijna een kwart (24 procent) staat hier wel voor open.

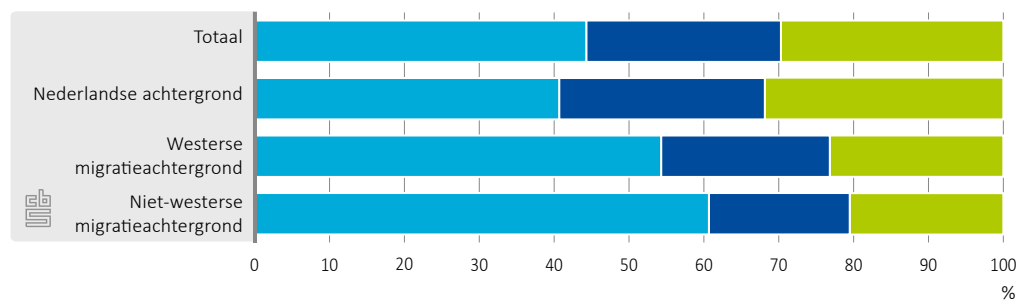
Mensen met niet-westerse achtergrond positiever over economische migratie

Niet alleen over vluchtelingen, maar ook over economische migranten denken vrouwen, hoogopgeleiden, personen met een niet-westerse migratieachtergrond en stedelingen doorgaans positiever dan mannen, laagopgeleiden, personen met een Nederlandse achtergrond en inwoners van minder verstedelijkte gemeenten (zie tabel B.4). Ze vinden vaker dat economische migranten uit EU-landen en daarbuiten in Nederland mogen komen wonen en werken. Vooral herkomstgroepen verschillen op dit vlak: 61 procent van de personen met een niet-westerse migratieachtergrond vindt dat economische migranten uit de Europese Unie in Nederland mogen komen wonen en werken tegen 41 procent van de personen met een Nederlandse achtergrond. Beide percentages zijn – met respectievelijk 45 en 20 – lager als het gaat om economische migranten van landen buiten de Europese Unie. Ook is het verschil groter.

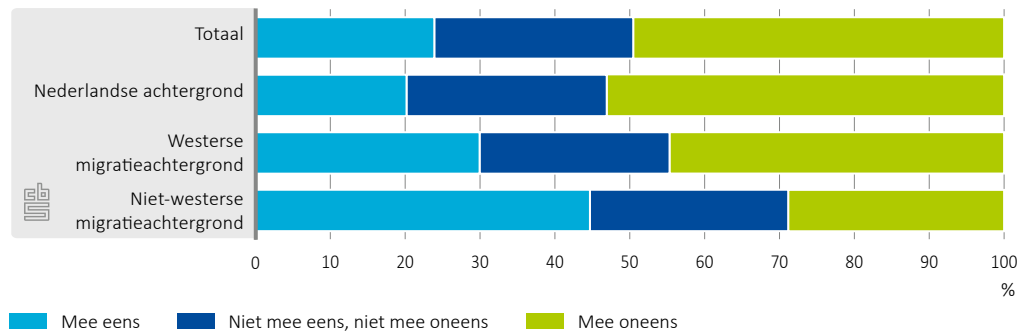
Verder zijn er duidelijke verschillen tussen leeftijdsgroepen. Ouderen vinden vaker dan jongeren dat economische migranten uit EU-landen en daarbuiten niet in Nederland mogen komen wonen en werken. Wat betreft niet-Europese economische migranten heeft 63 procent van de 75-plussers deze mening tegen 34 procent van de 18- tot 25-jarigen.

3.3.1 Houding tegenover economische migranten naar herkomst, 2017

Economische migranten uit landen van de Europese Unie mogen in Nederland wonen en werken

Economische migranten van buiten de Europese Unie mogen in Nederland wonen en werken

4. Conclusie

Onder meer als gevolg van de onrust in het Midden-Oosten komen er de laatste jaren veel vluchtelingen naar Europa, waaronder ook naar Nederland. De meerderheid van de Nederlandse bevolking vindt dat Nederland vluchtelingen moet opvangen die door oorlog of vervolging hun land zijn ontvlucht. Desalniettemin bestaan er duidelijke verschillen in hoe mensen tegen de komst van vluchtelingen aankijken. Hoewel het grootste deel van de mensen niet vindt dat vluchtelingen de veiligheid en de waarden en normen in Nederland bedreigen, is er tevens een substantiële groep die dit wel zo ervaart. Sterker verdeeld is de Nederlandse bevolking over de bijdrage van vluchtelingen aan de Nederlandse cultuur. Het deel dat vindt dat vluchtelingen op dit vlak voor een verrijking zorgen is bijna even groot als het deel dat dit niet vindt. Een vergelijkbaar beeld tekent zich af als het gaat om de vraag of vluchtelingen hun eigen cultuur in Nederland mogen behouden.

Over het algemeen staan mannen, laagopgeleiden, mensen met een Nederlandse achtergrond en inwoners van minder verstedelijkte gebieden minder positief tegenover vluchtelingen dan vrouwen, hoogopgeleiden, mensen met een niet-westerse migratie-achtergrond en stedelingen. Vooral onderwijs is van belang. Dat laagopgeleiden vaker een negatieve houding hebben, zou mogelijk kunnen komen door de ervaren concurrentie van vluchtelingen op het gebied van arbeid en wonen (Scheepers, Gijsberts en Coenders, 2002).

Niet alleen persoonskenmerken, maar ook of mensen contact hebben (gehad) met (voormalige) vluchtelingen, speelt een rol. In lijn met eerder onderzoek blijkt dat contact met vluchtelingen doorgaans samengaat met een open, tolerante houding ten aanzien van deze groep, vooral als het positief contact betreft. Mensen die minder goede ervaringen hebben met vluchtelingen staan juist wat negatiever tegenover vluchtelingen. Het is hierbij natuurlijk de vraag wat de causaliteit is: leidt contact met vluchtelingen tot een tolerantere houding, of andersom, krijgen mensen met een tolerantere houding vaker contact en ervaren zij dit positiever?

Ook de houding ten aanzien van een asielzoekerscentrum in de buurt loopt uiteen: 36 procent zou hier geen bezwaar tegen hebben en een vergelijkbaar deel laat dit afhangen van bepaalde zaken, zoals de grootte van het centrum en of er vooral gezinnen of jonge mannen komen te wonen. Bijna een kwart geeft wel aan moeite te hebben met een asielzoekerscentrum in hun buurt, vooral vanwege de verwachte overlast en criminaliteit. Veel mensen schrijven dit toe aan cultuurverschillen en verschillen in normen en waarden. Door het vermeende beeld dat asielzoekers weinig respectvol zouden zijn ten opzichte van vrouwen bestaat de angst dat vrouwen niet meer veilig de straat op kunnen. Ook vreest men voor de veiligheid van kinderen.

Hoewel er draagvlak is voor de opvang van vluchtelingen, is dit er minder voor economische migranten. Wel staat men meer open voor de komst van economische migranten die uit landen van de Europese Unie komen dan voor migranten van buiten de Europese Unie. Ook wat betreft economische migratie zijn het wederom vrouwen, hoogopgeleiden, personen met een niet-westerse achtergrond en stedelingen die hier het meest voor open staan.

Literatuur

Allport G. W. (1954). *The Nature of Prejudice*. Beacon Press, Boston, Mass.

Bekhuis, H., S. Ruiter en M. Coenders (2009). Xenofobie onder jongeren: de invloed van interetnisch contact. *Mens en maatschappij*, 84(1), 72–102.

Den Ridder, J., W. Mensink, P. Dekker en E. Schrijver (2016). *Burgerperspectieven 2016|2*. SCP, Den Haag.

Nesdale, D. (1999). Developmental changes in children's ethnic preferences and social cognitions. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 20(4), 501–519.

Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup Contact Theory. *Annual Review of Sociology*, 49, 65–85.

Pettigrew, T. F. en L. R. Tropp (2006). A Meta-Analytic Test of Intergroup Contact Theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 751–783.

Scheepers, P., M. Gijsberts en M. Coenders (2002). Ethnic exclusionism in European Countries. *European Sociological Review*, 18(1), 17–34.

Pettigrew, T. F., O. Christ, U. Wagner en J. Stellmacher (2007). Direct and indirect intergroup contact effects on prejudice: A normative interpretation. *International Journal of Intercultural Relations*, 31, 411–425.

StatLine

CBS StatLine (2017a). *Asielverzoeken; nationaliteit, vanaf 1975*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80059ned/table?ts=1513015148911>

CBS StatLine (2017b). *Asielverzoeken en nareizigers; nationaliteit, geslacht en leeftijd*.

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83102NED/table?ts=1516261128351>

Tabellenbijlage

B.1 Houding tegenover opvang vluchtelingen naar achtergrondkenmerken, 2017

Ik vind dat Nederland vluchtelingen moet opvangen die door oorlog of vervolging hun land zijn ontvlucht

	Mee eens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee oneens
	%		
Totaal	77	15	8
<i>Geslacht</i>			
Man	74	17	9
Vrouw	80	13	7
<i>Leeftijd</i>			
18 tot 25 jaar	74	18	8
25 tot 35 jaar	75	17	8
35 tot 45 jaar	80	11	8
45 tot 55 jaar	75	16	10
55 tot 65 jaar	77	15	8
65 tot 75 jaar	78	16	6
75 jaar en ouder	81	12	6
<i>Onderwijsniveau</i>			
Laag	71	18	11
Middelbaar	76	16	8
Hoog	84	11	5
<i>Herkomst</i>			
Nederlandse achtergrond	77	15	9
Westerse migratieachtergrond	76	18	6
Niet-westerse migratieachtergrond	81	14	5
<i>Stedelijkheid</i>			
Zeer sterk stedelijk	78	14	7
Sterk stedelijk	78	13	9
Matig stedelijk	78	15	7
Weinig stedelijk	74	18	8
Niet stedelijk	75	17	8
<i>Contact met (voormalige) vluchtelingen</i>			
Ja	82	12	6
Nee	73	17	9
Weet ik niet	76	17	7
<i>Ervaring contact (voormalige) vluchtelingen</i>			
Overwegend positief	91	7	1
Neutraal/overwegend negatief	66	19	14

B.2 Opvattingen over vluchtelingen naar achtergrondkenmerken, 2017

	Ik vind dat vluchtelingen een bedreiging vormen voor de veiligheid in Nederland			Ik vind dat vluchtelingen voor een verrijking van de Nederlandse cultuur zorgen			Ik vind dat vluchtelingen een bedreiging vormen voor de Nederlandse normen en waarden			Ik vind dat vluchtelingen in Nederland hun eigen cultuur moeten kunnen behouden			Als een vluchteling bij mij in de straat komt wonen, ben ik bereid hem of haar te helpen met alledaagse dingen		
	Mee eens	mee oneens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee eens	mee oneens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee eens	mee oneens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee eens	mee oneens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee eens	mee oneens	Niet mee eens, niet mee oneens
	%														
Totaal	22	29	49	31	33	36	27	28	45	31	36	33	65	22	13
<i>Geslacht</i>															
Man	24	29	47	30	31	39	30	28	42	30	34	36	62	23	15
Vrouw	20	29	51	33	35	33	25	28	47	33	38	30	69	21	11
<i>Leeftijd</i>															
18 tot 25 jaar	19	30	51	37	30	34	24	29	47	44	34	23	65	21	14
25 tot 35 jaar	25	28	47	34	30	36	28	27	45	35	38	27	58	25	17
35 tot 45 jaar	21	27	52	31	35	34	26	27	47	37	37	26	63	24	13
45 tot 55 jaar	23	29	48	32	33	35	26	27	47	28	35	37	67	23	10
55 tot 65 jaar	17	31	52	33	34	33	26	30	44	27	37	36	68	23	10
65 tot 75 jaar	23	30	47	28	36	36	30	29	41	24	36	40	71	18	11
75 jaar en ouder	29	28	43	22	35	43	35	25	40	26	33	41	66	15	19
<i>Onderwijsniveau</i>															
Laag	30	31	39	22	33	44	38	27	35	28	31	41	58	25	17
Middelbaar	23	30	47	28	32	40	27	32	41	29	36	34	63	23	14
Hoog	14	25	60	42	34	24	20	23	57	36	40	24	74	18	8
<i>Herkomst</i>															
Nederlandse achtergrond	23	30	47	28	33	38	29	28	42	27	37	36	65	22	14
Westerse migratieachtergrond	22	25	53	36	33	32	28	27	46	33	39	28	67	23	10
Niet-westerse migratieachtergrond	15	27	57	52	31	18	12	27	61	55	29	16	71	20	9
<i>Stedelijkheid</i>															
Zeer sterk stedelijk	19	25	56	40	30	30	21	26	53	41	34	25	69	20	11
Sterk stedelijk	22	29	49	32	34	34	28	26	47	32	38	30	64	22	14
Matig stedelijk	21	29	50	30	33	37	27	30	43	29	36	35	65	23	12
Weinig stedelijk	25	31	43	24	35	41	33	28	39	25	35	40	64	23	13
Niet stedelijk	24	35	41	24	35	41	31	35	34	20	39	41	66	21	13
<i>Contact met (voormalige) vluchtelingen</i>															
Ja	17	26	57	42	31	27	23	24	52	34	37	28	75	17	9
Nee	27	30	43	24	33	43	31	30	39	29	34	37	59	25	16
Weet ik niet	17	34	49	35	40	26	21	30	49	32	42	26	65	25	10
<i>Ervaring contact (voormalige) vluchtelingen</i>															
Overwegend positief	9	22	69	53	29	18	14	22	65	42	37	21	85	11	4
Neutraal/overwegend negatief	31	32	38	22	34	44	40	28	31	20	39	41	56	27	16

B.3 Houding tegenover asielzoekerscentrum in de buurt naar achtergrondkenmerken, 2017

Bezwaar tegen een asielzoekerscentrum in uw buurt?

	Ja	Nee	Hangt er vanaf	Geen antwoord
	%			
Totaal	24	36	38	2
<i>Geslacht</i>				
Man	26	36	36	2
Vrouw	22	36	40	2
<i>Leeftijd</i>				
18 tot 25 jaar	18	45	37	1
25 tot 35 jaar	23	39	37	1
35 tot 45 jaar	27	32	38	2
45 tot 55 jaar	26	33	40	2
55 tot 65 jaar	24	36	38	1
65 tot 75 jaar	24	36	38	2
75 jaar en ouder	26	35	34	5
<i>Onderwijsniveau</i>				
Laag	34	29	33	3
Middelbaar	25	35	38	2
Hoog	15	43	41	1
<i>Herkomst</i>				
Nederlandse achtergrond	26	34	39	2
Westerse migratieachtergrond	22	38	38	2
Niet-westerse migratieachtergrond	14	51	31	3
<i>Stedelijkheid</i>				
Zeer sterk stedelijk	20	44	34	2
Sterk stedelijk	23	38	37	2
Matig stedelijk	24	33	41	1
Weinig stedelijk	28	31	39	2
Niet stedelijk	29	27	42	2
<i>Partner</i>				
Alleenstaand	23	41	33	2
Woont samen met partner	26	33	40	2
Anders	19	42	38	1
<i>Kinderen</i>				
Nee	20	41	38	1
Ja, thuiswonende kinderen	27	34	38	2
Ja, geen thuiswonende kinderen	26	34	38	2
<i>Contact met (voormalige) vluchtelingen</i>				
Ja	18	46	35	1
Nee	30	30	38	2
Weet ik niet	16	36	48	0
<i>Ervaring contact (voormalige) vluchtelingen</i>				
Overwegend positief	9	56	35	1
Neutraal/overwegend negatief	35	28	35	2

B.4 Houding tegenover economische migranten naar achtergrondkenmerken, 2017

	Ik vind dat economische migranten uit landen van de Europese Unie in Nederland mogen komen wonen en werken			Ik vind dat economische migranten van buiten de Europese Unie in Nederland mogen komen en werken		
	Mee eens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Niet mee eens, niet mee oneens	Mee oneens
	%					
Totaal	44	26	30	24	27	50
<i>Geslacht</i>						
Man	45	25	30	22	24	53
Vrouw	43	27	30	26	29	46
<i>Leeftijd</i>						
18 tot 25 jaar	52	28	20	32	34	34
25 tot 35 jaar	51	24	26	31	29	41
35 tot 45 jaar	49	26	25	31	26	42
45 tot 55 jaar	43	24	33	23	24	53
55 tot 65 jaar	36	29	35	17	27	56
65 tot 75 jaar	41	27	32	15	25	60
75 jaar en ouder	37	24	39	16	21	63
<i>Onderwijsniveau</i>						
Laag	38	25	37	21	24	55
Middelbaar	42	27	31	22	26	52
Hoog	52	26	22	29	28	43
<i>Herkomst</i>						
Nederlandse achtergrond	41	27	32	20	27	53
Westerse migratieachtergrond	54	23	23	30	25	45
Niet-westerse migratieachtergrond	61	19	21	45	26	29
<i>Stedelijkheid</i>						
Zeer sterk stedelijk	54	21	24	32	24	43
Sterk stedelijk	44	25	31	25	27	48
Matig stedelijk	40	32	28	18	30	52
Weinig stedelijk	40	26	34	19	26	55
Niet stedelijk	37	30	33	18	28	54

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2017–2018	2017 tot en met 2018
2017/2018	Het gemiddelde over de jaren 2017 tot en met 2018
2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2017 en eindigend in 2018
2015/'16–2017/'18	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2015/'16 tot en met 2017/'18

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
CCN Creatie en visualisatie, Den Haag

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 7070
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2018.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.